

Eisenhower mot Israel

För första gången på fyra månader höll Eisenhower i förrgår ett radio- och televisionsföreläsning till det amerikanska folket om krisen i Mellanöstern. I huvudsak gick anförandet ut på kritik av Israel och på inskräpande av kravet att Israel borde dra sig tillbaka från Ghaza- och Akabaområdena. Presidenten talade inte uttryckligen om sanktioner där-est Israel skulle vidhålla sin vägran, men väl om "att FN i fredens intresse inte har något annat val än att utöva påtryckningar på Israel"; detta kan emellertid uppfattas som ett sanktionshot, och i arabstaterna är man högst belåten över talet.

Självfallet hänvisade Eisenhower till folkrättens och FN:s principer. Utan varje tvivel har han rätt däri att FN enligt sina stadgar bör inskrida mot angrepp eller hot om angrepp och inte tillåta militära erövringar. Det kan emellertid diskuteras om inte Israel i detta fall, även rent folkrättsligt sett, handlat i berättigt självförsvar. Enligt några satsar i Oppenheim-Lauterpachts standardverk i internationell rätt — framdragna av Göteborgs Handelstidning — skulle denna uppfattning ha starkt fog: "Om en stat blir underkunnig om att en grupp väpnade män organiserar på angränsande territorium i syfte att företa en raid på dess område, och om faran kan undanröjas genom en vädjan till myndigheterna i grannlandet, då föreligger intet nödfall. Men om en sådan vädjan är fruktlös eller inte möjlig, och om det är fara i dröjsmål, uppkommer ett nödfall, och den hotade staten är då i sin rätt att invadera grannlandet och avvärja de bli-

vande angriparna." Israel kan åberopa än starkare skäl än de i detta citat angivna. Raider mot Israel har systematiskt organiserats från Egyptens och andra arabstaters sida, och Egypten har i uppenbar strid mot folkrätten vägrat Israels fartyg att passera Akabaviken. I båda fallen har Israel vänt sig till Egypten med begäran om att dessa kränkningar skall upphöra; Egypten har icke blott vägrat rättelse, utan genom statsledarna, radion och pressen hetsat mot Israel, försvarat våldshandlingarna och lovat att våldet inom kort skall följas av en krigisk aktion, syftande till Israels utplånande. Israel har också begärt stöd av För-enta nationerna; FN har antagit resolutioner mot den egyptiska politiken, men inte vidtagit några som helst handlingar, och Egypten har alltså kunnat fortsätta sin våldspolitik utan hänsyn till FN.

Man behöver dock icke hävda en viss linje i denna rättsfråga för att finna en sanktionspolitik mot Israel motbjudande. Då det gäller andra kränkningar av FN:s stadga, exempelvis från Egyptens, men framför allt naturligtvis från rysk sida, har FN i vissa fall antagit förordnande resolutioner, men mera har organisationen inte gjort. Om denna organisation i fall efter fall, är efter är underlåter att tillämpa sina elementära regler, även då dessa utsätts för de mest öppna och brutala kränkningar, så är det inte längre rimligt att åberopa stadgan för ett ingrepp i ett fall som detta, att tillgripa sanktioner på grund av åtgärder som i varje fall är ojämförligt mindre långtgående och rättsstridiga än de som förut lämnats obeivrade.

Eisenhower söker emellertid motivera denna dubbelmoral. "Man kan naturligtvis inte jämföra en nation som Israel med Sovjetunionen, Israels folk är liksom USA:s genomsvart av religiös tro och känsla för moraliska värden. Vi har rätt att vänta, och gör det också, att sådana folk i den fria världen skall bidra till ordning i världen, vilket vi olyckligtvis inte kan räkna med att en nation som behärskas av gudlösa des-

poter skall göra." Dessa satsar gör det rent av till ett slags doktrin att FN inte kan ingripa mot de onda staterna, men väl mot de goda. Det är rimligt att i den internationella moralens namn uppmana staterna till fredlighet och respekt för rätten och att därvid hoppas särskilt på anslutning från de goda staterna. Men tankegången blir lika orimlig som farlig då sanktioner från FN:s sida anses vara lämpliga just mot goda stater, medan de inte kan komma i fråga mot de onda. Då Eisenhower åberopar Gud och religionen är han säkerligen ärlig, men resonemanget blir inte därför mindre obehagligt. Skall vi nu plötsligt förkunna att de goda bör ge vika för de onda, att den öfiflade bör vända den andra kinden till, då är det slut med demokratin och humanismens värld. Eisenhower anser dess bättre inte dessa gudomliga grundsatsar tillämpliga också på den amerikanska nationens hållning.

Den amerikanske presidenten antydde också att Israel möjligen skulle kunna få garantier om det nu gav med sig. Men i själva verket föreligger inga

utfästelser från Egyptens sida och inte heller några löften från FN. Då Eisenhower säger att om Israel ger efter, "FN och dess medlemmar kommer att göra mer för att trygga rättvisan och efterlevnaden av folkrätten", innebär detta därför inte mer än en vacker förhoppning. I åtta år har Israel väddat till FN om fred, rättvisa och efterlevnad av folkrätten; FN har antagit resolutionen, men inte gjort någonting. Det är sannerligen begripligt att Israel — där Ben-Gurion på torsdagskvällen avvisade Eisenhower's krav — står tvivlande och oroligt inför framtiden.

FN:s förnyade behandling av denna fråga är uppskjuten till måndagen. Det är möjligt att i generalförsamlingen två tredjedelars majoritet uppnås för sanktioner mot Israel av något slag. Ett sådant sanktionsbeslut är dock inte bindande för med-

lemmarna; det är blott en rekommendation. Allt flera vittnesbörd visar att man runt om i den fria världen med ovilja och en känsla av skam tänker sig möjligheten att Achesonplanens sanktionsregler för första gången skall komma till användning mot det unga Israel, under hela sin tillvaro som stat hotat, bräckligt och förföljt. I Amerika har många framstående politiker, särskilt inom det demokratiska partiet, tagit avstånd från denna möjlighet; Englands arbetarparti har antagit en resolution av samma innebörd och står på denna punkt enigt med regeringen; den danske statsministern har deklarerat att Danmark inte kan medverka till några sanktioner. Det borde vara givet att de nordiska staterna går emot den linje som tecknats eller åtminstone antyts i Eisenhower's tal.